

Серкевич І.Р., Броневицька О.М. Аналіз психологічної структури жіночої злочинності. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 323-328.

DOI: 10.36695/2219-5521.1.2020.64

УДК 343.272:34

І.Р. СЕРКЕВИЧ, О.М. БРОНЕВИЦЬКА

*Ірина Ростиславівна Серкевич,
кандидат юридичних наук, доцент
Львівського державного університету
внутрішніх справ*
ORCID: 0000-0001-7678-0291

*Оксана Михайлівна Броневицька,
кандидат юридичних наук, доцент
Львівського державного університету
внутрішніх справ*
ORCID: 0000-0002-0913-7033
УДК 343.272:34

АНАЛІЗ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЖІНОЧОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Постановка проблеми. Найважливішим завданням сучасного суспільства у царині запобігання злочинності є формування правослухняної поведінки засуджених і зниження ймовірності повторних злочинів. Останнім часом в Україні спостерігається зростання жіночої злочинності, особливо це стосується злочинів, що мають агресивно-насильницький характер, а саме: грабежів, розбоїв, завдання тяжких тілесних ушкоджень. Так, з 2000-х років жіноча злочинність в Україні зросла удвічі. Інтерес викликає коефіцієнт злочинної активності жінок. Попри тенденцію зростання, він, як і раніше, є значно нижчим, ніж серед чоловіків, а тим паче всього населення. Наприклад, якщо у 2000-х роках у розрахунку на 100 тисяч населення коефіцієнт злочинної активності жінок становив 97 осіб, то у 2010-х – 190. Співвідношення жіночої і чоловічої злочинності нині становить 1:8 (у більш розвинених країнах кількість злочинів, вчинених жінками, становить від 17%

(США) до 25% (Німеччина, Нідерланди). Питома вага жінок серед осіб, які вчиняють окремі види злочинів, така: крадіжки – 80%; шахрайство – 41%; вбивство – 12%; грабіж – 8%; завдання тілесних ушкоджень – 7%; необережні злочини – 5%¹.

Жінка є берегинею домашнього вогнища, впливає на поведінку чоловіка та виховання дітей, переважно саме вона визначає взаємини в родині. Тому без перебільшення можна сказати, що залучення жінки до злочинної діяльності та поширеність жіночої злочинності впливає на моральний стан суспільства вагомніше, ніж поширення чоловічої злочинності. Особливо страшно, коли жінка перебуває за ґратами, втрачаючи своє біологічне та соціальне призначення².

Жіноча злочинність – це сукупність злочинів, що вчиняються особами жіночої статі на певній території за певний проміжок часу. Незважаючи на те, що жінки скоюють злочини набагато рідше, ніж чоловіки, проблема порушення ними закону є вельми цікавою. Дослідники стверджують, що для жінок вчинення злочинів менш характерно, ніж для чоловіків. Суспільне життя жінок має низку особливостей. Тому дослідження цієї проблеми є актуальним та потребує уваги з боку суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання про те, що є злочином, досліджували, зокрема, такі вчені: Ч. Беккарія, Р. Вереша, М. Панов, В. Тихий, В. Ковальський, Л. Кривоченко, В. Смирнов, В. Тацій, П. Фріс та ін. Аналіз злочинної діяльності окремих осіб, зокрема жінок, був предметом наукових праць Ю. Антоняна, О. Джужи, М. Черней, А. Міхліна, М. Рибалки, О. Неживець та інших вчених.

Метою статті є аналіз жіночої злочинності крізь призму психологічних чинників, які впливають на скоєння злочинів цією статтю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Злочинність загалом – це негативне явище, що має високий ступінь суспільної небезпеки³. Частина 1 ст. 11 Кримінального кодексу України (далі – ККУ) дає загальне визначення поняття злочину: «Злочином є передбачене цим Кодексом суспільно

небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину»⁴. Згідно зі ст. 18–22 ККУ суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого відповідно до цього Кодексу може наставати кримінальна відповідальність⁵.

У довідковій літературі поведінку визначено як сукупність дій, вчинків, спосіб життя; реакцію організму на будь-яке подразнення; функціонування автоматичних пристроїв⁶. Злочинна поведінка може бути визначена як система взаємопов'язаних реакцій психофізіологічного характеру з боку суб'єкта в період скоєння злочину, послідовність (хід) його дій, особливості злочинної діяльності (функціонування), детерміновані як психофізіологічними особливостями суб'єкта, так і особливостями зовнішнього характеру, що склалися на конкретний момент⁷.

На думку О. Бандурки та О. Литвинова, категорія злочинної поведінки поділяється на:

1) індивідуальну злочинну поведінку, тобто поведінку конкретного злочинця (зокрема особи з відхиленнями у психофізіологічній діяльності, що позначається на характері злочинної події) – категорія, що має особливе значення з погляду індивідуального запобіжного впливу;

2) злочинну поведінку, що властива групі осіб, які володіють спільною для них відмінною ознакою (неповнолітні, жінки, рецидивісти, особи без певного місця проживання, особи з аномаліями психіки та ін.), – категорія, що має істотне значення для розробки заходів спеціально-кримінологічного характеру;

3) злочинну поведінку, що характерна для злочинів окремих видів і груп, – категорія, що має аналогічне з попередньою значення⁸.

Із психологічного погляду, під злочином варто розуміти не тільки сам злочин, а й його зв'язок із зовнішніми чинниками, а також внутрішні, психічні процеси і стани, що визначають рішення скоїти злочин, скеровують та контролюють його виконання. Питання причин злочинної поведінки лежать у межах сфери наукового пізнання кримінологічної науки. Сам пошук

безпосереднього зв'язку між психопатологічними і злочинними явищами, що здійснюється впродовж досить тривалого часу представниками різних галузей науки, являє собою цікаве і важливе в науковому та практичному сенсі завдання, а вже наявні результати таких досліджень – особливий інтерес для дослідників⁹. Учені-кримінологи Ю. Антонян, Н. Кузнєцова, В. Еміне, В. Кудрявцев та інші вважають, що злочинність зумовлена певними причинами. Причому дія цих причин залежить від низки умов та обставин.

Запобігти злочинам можливо тільки в тому випадку, якщо увагу буде сконцентровано на особистості злочинця, оскільки саме особистість є носієм причин їх скоєння. Тому можна сказати, що особистість – основна і найважливіша ланка всього механізму злочинної поведінки. Ті її особливості, які породжують таку поведінку, мають бути безпосереднім об'єктом попереджувального впливу.

Психологічна сутність злочинної поведінки полягає в активному прагненні особи домогтися здійснення поставленої мети. Вона виражається у свідомо мотивованих діях, спрямованих на досягнення певної мети, незалежно від того, чи збігається вона зі суспільно небезпечними наслідками, які вже настали.

Під час розгляду механізму злочинної поведінки потрібно враховувати, що зовнішнє для людини середовище та його особисті якості визначають у взаємодії, зважаючи на всі етапи кримінальної поведінки: формування мотивації, ухвалення рішення, виконання прийнятого рішення, посткримінальну поведінку. Важливо пам'ятати, що та чи інша поведінка на кожному етапі – результат взаємодії середовища і людини, яка скоїла злочин.

У юридичних джерелах зазначається, що, вивчаючи особистість засудженої жінки, потрібно аналізувати й узагальнювати психологічні та специфічні властивості й ознаки жінок зі стійкою злочинною установкою, де установка виконання покарань може істотно вплинути на процес запобігання злочинності серед жінок. Дослідження засуджених жінок та їхніх психологічних особливостей має бути в центрі уваги не тільки вчених, а й

працівників кримінально-виконавчої системи та правоохоронних органів, при цьому важливо розглядати їх як взаємозалежні і взаємозумовлені¹⁰. У психології особистості засуджених жінок можна виокремити специфічні потреби, мотиви, цілі, ціннісні орієнтації, а також особливості спрямованості їхньої особистості.

Жінки, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі, швидше руйнують позитивний соціальний стереотип, швидше десоціалізуються. Їхні психологічні стереотипи та соціальні зв'язки руйнуються швидше, ніж у чоловіків. Крім того, жінці складніше подолати інерцію злочинної діяльності та «включитися» до процесу ресоціалізації. Більшості з них нікуди повертатися, сім'ї розпалися, зв'язки із дітьми розірвані, навички роботи втрачено¹¹. Проте жінки більше, ніж чоловіки, цінують матеріальний добробут, комфорт. Інтереси і мотиви їхньої поведінки тісно пов'язані із соціальною роллю, що виконується в родині, колективі і суспільстві, залежать від стосунків у сім'ї. У жінок інтенсивно йде розпад родинних зв'язків і будь-яка конфліктна ситуація в сімейних відносинах негативно позначається на їхній поведінці і психічному стані. Сімейні жінки, які виховують дітей, як правило, практично не допускають порушень порядку відбування покарання, але по-різному ставляться до своїх дітей.

Як наголошують вчені, злочинна поведінка детермінується передусім особливостями психіки злочинця і є системою його взаємопов'язаних реакцій на умови зовнішнього середовища. При цьому особливості цієї реакції повністю залежать від психофізіологічних особливостей самого злочинця, зокрема від характеру та ступеня вираженості можливих відхилень у його психіці. Іншими словами, психічні аномалії, що детермінують злочинну поведінку, зокрема й загострені деякими особливостями обстановки (погодой, наприклад), закономірно відображаються в навколишньому середовищі через характер злочинної поведінки, що відхиляється¹². Аналіз сучасних соціально-економічних і психологічних процесів та умов життя жінок дає підстави для висновку, що причини їхньої злочинності пов'язані з такими явищами:

активна участь у суспільному житті; послаблення головних соціальних інститутів, передусім інституту сім'ї; вища напруженість у суспільстві, конфлікти і ворожість між людьми, що більш гостро сприймається жінками; зростання наркоманії, алкоголізму, проституції, бродяжництва та жебрацтва.

За дослідженнями, проведеними в Україні, загалом 57% злочинів вчинені жінками у віці понад 30 років, близько 60% жінок-злочинниць – безробітні або частково зайняті, 52% – зловживали алкоголем, 22% – були пов'язані з незаконним обігом наркотиків, практично більшість з них була соціально дезорганізована. Жінки-жертви частіше стають жертвами статевих злочинів і насильства в родині. Так, останнім часом простежується зростання рівня віктимізації жінок від насильницьких злочинів, до прикладу, цей показник 1996 року становив 33%, а вже 1999-го – 37%. Найбільш віктимогенною соціально-демографічною групою були жінки у віці 16–24 роки, потім 25–39 років, 14–16 і 40–59 років. Найпоширенішими деліктами серед засуджених жінок є дві групи злочинів: злочини проти державної, колективної й індивідуальної власності і злочини проти життя, здоров'я, волі та гідності особистості (незважаючи на відносно низьку частку останніх у структурі зареєстрованої жіночої злочинності). Загалом за них відбувають покарання 76,4% засуджених жінок. Серед засуджених за крадіжку, грабіж і розбій переважає молодь до 25 років: 47,9% засуджено за розбій, 35,4% – за грабіж, 32,2% – за крадіжку¹³.

Сучасний стиль життя змушує жінок брати на себе чоловічі справи і виконувати не властиві їм функції. Це дозволяє їм успішно самостверджуватися і забезпечує матеріальний достаток. Жінці-злочинниці здається, що оточення ставиться до неї неприязно. Це формує в неї байдужість до громадської думки.

Отже, можна виділити такі групи чинників, які детермінують злочинну поведінку жінок:

1. Чинники, пов'язані з несприятливими процесами в галузі культури – підміна справді жіночої культури її сурогатами (емансипація, фемінізм, кримінальна субкультура).

2. Чинники, пов'язані із соціально-політичною ситуацією в країні (падіння рівня життя, безробіття; кримінальний раціоналізм; руйнівний вплив на інститут сім'ї тощо).

3. Чинники, пов'язані з трудовою діяльністю.

4. Чинники, пов'язані зі сімейним життям і побутовою сферою.

Більшість дослідників відзначає, що понад 70% жінок до скоєння злочину ніде не працювали, тобто з трьох засуджених жінок дві не займалися суспільно-корисною працею¹⁴. Також статистичні дані свідчать, що в структурі жіночої злочинності традиційно високий відсоток і таких «загальнокримінальних» злочинів, як крадіжки чужого майна, шахрайство. До складу корисливої жіночої злочинності входять усі злочини у сфері економіки, тобто злочини проти власності, проти інтересів служби в комерційних та інших організаціях, злочини у сфері економічної діяльності. Серед них висока частка осіб з вищою і середньою спеціальною освітою. Останніми роками це стало помітно навіть серед тих, хто відбуває покарання в місцях позбавлення волі.

У жінок, які скоюють крадіжки і займаються жебрацтвом, відзначається найвищий рівень рецидиву. Вони сприйнятливі до негативного впливу найближчого оточення, що виражається у прояві егоцентризму, невмінні самокритично оцінювати себе, брехливості, забіякуватості. Так само для жінок характерні квартирні крадіжки та на залізничному транспорті, вчинені «шляхом довіри». Серед таких жінок переважають особи середніх і старших вікових груп, їх більше і серед жінок-рецидивісток.

Вбивства, завдання шкоди здоров'ю різних ступенів тяжкості жінки роблять здебільшого на ґрунті сімейно-побутових конфліктів, де на перший план часто виходить віктимна поведінка потерпілих, в особі яких зазвичай виступають чоловіки і співмешканці винних. Значна частина проявів

наси́льства у жінок пов'язана з проблемою матеріального забезпечення сім'ї, передусім непрацевдатних, зі житловими проблемами, невлаштованістю в особистому житті. Найчастіше причиною насильства в сім'ї між подружжям є ревності і помста, суперництво за верховенство в сім'ї. Засуджені жінки молодого віку вирізняються найбільшою активністю, підвищеною збудливістю, сприйнятливістю до впливу найближчого оточення, плаксивістю, дратівливістю. У них частіше, ніж в інших категорій засуджених, у переживанні гострої життєвої ситуації відбуваються нервово-психічні зриви, виникають стресові стани, що породжують фрустрацію, депресію, стан приреченості, безнадійності, туги і відчаю.

З віком дедалі гостріше відчувається втрата особистісних перспектив, змінюються соціальні функції, звички, реакції на різні конфліктні ситуації. Зацікавлені в достроковому звільненні найчастіше умовно засуджені жінки зрілого віку (від 30 до 55/60 років). Вони, як правило, мають середній рівень освіти, нерідко професію, родину, намагаються добре працювати, не порушувати висунутих до них вимог.

Варто зазначити, що народження дітей сприяє ресоціалізації жінок. Вони намагаються більше перебувати з ними. Нерідко тільки любов до дітей, дому, сім'ї, коханої людини допомагає виправитися.

Жінки похилого віку найчастіше або не мають певного місця проживання, або втрачають зв'язок з родичами. Вони зазвичай слухняні, з усім погоджуються, але за характером хитрі, брехливі, буркотливі, не мають життєвих перспектив. Провину у скоєному злочині заперечують, намагаються не працювати, посилаючись на хворобу і вимагаючи до себе поблажливості. Для багатьох із цих засуджених характерна користь і скупість. Ціннісні орієнтації – насамперед матеріальні, здоров'я. Вийшовши на свободу, дуже часто вони і далі вдаються до дрібних крадіжок.

Що старшою є засуджена жінка, то важчою є її реабілітація. З віком змінюються соціальні функції, звички, реакції на різні конфліктні ситуації.

Дедалі гостріше відчувається втрата особистісних перспектив, особливо самотніх і розлучених.

Аналізуючи теоретичні розробки, спостереження та досвід роботи із засудженими до позбавлення волі, дослідники називають такі психологічні особливості засуджених жінок: знижена соціальна адаптація, порушені міжособистісні контакти, імпульсивність, порушення прогнозування наслідків своїх вчинків, неприйняття соціальних, правових норм, ригідність, агресивність, афективні установки, негативний зміст ціннісно-сміслової системи, емоційна нестійкість, витіснені почуття, агресивність, затяжне та глибоке переживання травм, страх, образа, ревності, втрата вищих почуттів (любові, співчуття, жалю), неврівноваженість, тривожність, деформація базової самоідентичності особистості як жінки, розлади вольової, емоційної, мотиваційної сфер особистості, зниження моральних якостей, викривлення моральної сфери¹⁵.

Для більшості засуджених жінок характерна стійкість у поєднанні з високою імпульсивністю, що призводить до ігнорування або недостатнього обліку обставин, неадекватного сприйняття життєвих наслідків своїх вчинків, дезорганізованості і необдуманості поведінки. Внаслідок цих характеристик у жінок формується злочинна поведінка. Незважаючи на те, що жінок більше, ніж чоловіків, жіноча злочинність у декілька разів менша від злочинності серед чоловіків. Тому, по-перше, жіночій злочинності не приділяють такої пильної уваги, а вважають її вторинною відносно до чоловічої злочинності. Відповідно, на думку вчених, і кримінально-правова заборона будувалася й будується на маскулінних моделях поведінки і не в змозі адекватно відобразити феномен жіночої злочинності. По-друге, виникла проблема ролі сприйняття злочинності в культурі й ідеології громадян, що формується суспільною свідомістю, стереотипами поведінки, зрештою – ідеологічним впливом. При всій значущості сучасного руху на захист прав жінок, поширеності феміністської ідеології і прагненні до досягнення гендерної рівності, потрібно констатувати, що злочин і злочинність, з погляду і

законодавця, громадської думки, – продукти чоловічої лінії поведінки. По-третє, маємо визнати проблему перекручування портрета злочинця в засобах масової інформації: очевидні перекоси в суспільній свідомості електорату щодо безвинних жінок-жертв ведуть до змін у правозастосовній діяльності. Отже, практика, зорієнтована на злочинця-чоловіка, веде до того, що саме чоловіків частіше затримують і притягують до відповідальності, асоціюючи жінку зі жертвою обставин і випадковою злочинницею. Відповідно доти, доки ми наклеюватимемо ярлики, доки чинний Кримінальний кодекс буде зорієнтований на «чоловічу» культуру й ідеологію, жіноча злочинність і надалі залишатиметься «тихою і таємною злочинністю»¹⁶.

Важливо наголосити, що на сьогодні жіноча злочинність має швидші темпи зростання, ніж чоловіча, що не може не викликати стурбованості в суспільстві. Також жіноча злочинність має більшу латентність. Прояви жіночої злочинності є найвищими у сферах, до яких жінка найбільше залучена, – сімейно-побутовій та серед професій, які традиційно вважаються «жіночими». Щоправда, жінкам, які пройшли через місця позбавлення волі, складніше дається процес ресоціалізації¹⁷.

Заведено вважати, що жінки більш емоційні, тому вважають за краще з'ясовувати стосунки голосно і не сходячи з місця, хоча бійки здебільшого мають не кривавий, а верескливий і галасливий характер. З огляду на підвищену емоційність жінок, у них часто виражені стресові стани, стан фрустрації, депресії, туги, приреченості тощо. Водночас більшість жінок відчуває почуття провини, неспокій за своє майбутнє. Настороженість, тривожність і вразливість, прагнення змінити становище – це гама властивих їм психічних станів.

Висновки. Жіноча злочинність являє собою значну соціальну проблему, оскільки, крім рис, властивих злочинності загалом, має додаткові негативні наслідки для суспільства. Насамперед деструктивно впливає на інститут сім'ї та на молоде покоління, чим формує «резерв» для майбутніх злочинців. Саме

тому ми підтримуємо вчених, які наголошують, що показник злочинності серед жінок є своєрідним індикатором здоров'я суспільного життя¹⁸.

---

¹ Жіноча злочинність та її запобігання. *Судова влада України*. 2017. 20 груд. URL: <https://tr.su.court.gov.ua/sud1818/pres-centr/news/408493/> (дата звернення: 03.04.2020).

² Чаплик М.М. Тенденції жіночої злочинності в Україні. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Сер.: Соціологія*. 2012. Т. 201, вип. 189. С. 114–118.

³ Євдокімова М. Історичний аналіз жіночої злочинності. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 3. С. 140.

⁴ Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 № 2341-III. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 03.04.2020).

⁵ Там само.

⁶ Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. С. 992.

⁷ Мухин Г.Н., Карабей О.Г., Ісютин-Федотков Д.В. Криміналістическое моделирование личности неустановленного преступника и его преступного поведения: науч.-практ. пособие / под ред. Г.Н. Мухина. Москва: Юрлитинформ, 2012. С. 72.

⁸ Бандурка О.М., Литвинов О.М. Злочинна поведінка: норма, аномалія чи патологія? *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2013. № 5. С. 9.

⁹ Там само. С. 10.

¹⁰ Неживець О.М. Психологічні особливості жінок, засуджених до позбавлення волі. *Юридичний вісник*. 2010. № 2 (15). С. 73.

¹¹ Див.: Чаплик М.М. Цит. праця. С. 116.

¹² Бандурка О.М., Литвинов О.М. Цит. праця. С. 11.

¹³ Федусик В.В. Жіноча злочинність в Україні (кримінально-правові та кримінологічні проблеми): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Одеса, 2001. С. 18.

¹⁴ Неживець О.М. Цит. праця. С. 73.

¹⁵ Сахно С.В. Особливості рефлексії засуджених жінок в умовах позбавлення волі. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. 2015. № 3 (38). С. 368.

¹⁶ Федусик В.В. Цит. Праця. С. 11.

¹⁷ Чаплик М.М. Цит. праця. С. 117.

¹⁸ Надьон О.В. Жіноча злочинність: деякі особливості розслідування справ. *Правознавець*. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/1111/%CD%2019> (дата звернення: 03.04.2020).

References:

1. Zhinocha zlochyinnist ta yii zapobihannia. *Sudova vlada Ukrainy*. 2017. 20 hrud. URL: <https://tr.su.court.gov.ua/sud1818/pres-centr/news/408493/> (in Ukrainian).

2. Chaplyk, M.M. (2012). Tendentsii zhinochoi zlochyinnosti v Ukraini. *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly. Ser.: Sotsiologhiia*. 201, 189 (in Ukrainian).

3. Yevdokimova, M. (2018). Istorychnyi analiz zhinochoi zlochyinnosti. *Pidpriansmytstvo, hospodarstvo i pravo*. 3 (in Ukrainian).

4. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon vid 05.04.2001 № 2341-III. *Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»* / VR Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (in Ukrainian).

-
5. Busel, V.T. (red.) (2005). Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoï movy. Kyiv; Irpin: VTF «Perun» (in Ukrainian).
  6. Muhin, G.N., Karabej, O.G., Isjutin-Fedotkov, D.V. (2012). Kriminalisticheskoe modelirovanie lichnosti neustanovlennogo prestupnika i ego prestupnogo povedenija: nauch.-prakt. posobie / pod red. G.N. Muhina. Moskva: Jurlitinform (in Russian).
  7. Bandurka, O.M., Lytvynov, O.M. (2013). Zlochynna povedinka: norma, anomaliiia chy patolohiia? *Visnyk Kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy*. 5 (in Ukrainian).
  8. Nezhyvets, O.M. (2010). Psykholohichni osoblyvosti zhinok, zasudzhenykh do pozbavleniia voli. *Yurydychnyi visnyk*. 2 (15) (in Ukrainian).
  9. Fedusyk, V.V. (2001). Zhinocha zlochynnist v Ukraini (kryminalno-pravovi ta kryminolohichni problemy): avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.08. Odesa (in Ukrainian).
  10. Sakhno, S.V. (2015). Osoblyvosti refleksii zasudzhenykh zhinok v umovakh pozbavleniia voli. *Teoretychni i prykladni problemy psykholohii*. 3 (38) (in Ukrainian).
  11. Nadon, O.V. Zhinocha zlochynnist: deiaki osoblyvosti rozsliduvannia sprav. *Pravoznavets*. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/1111/%CD%2019> (in Ukrainian).

Резюме.

Серкевич І.Р., Броневицька О.М. Аналіз психологічної структури жіночої злочинності.

У статті досліджено проблеми жіночої злочинності та здійснено психологічний аналіз цього явища. Наголошено, що на сьогодні жіноча злочинність має швидші темпи зростання, ніж чоловіча, що не може не викликати стурбованості в суспільстві. Жінка є берегинею домашнього вогнища, впливає на поведінку чоловіка та виховання дітей, переважно саме вона визначає взаємини в родині. Тому без перебільшення можна сказати, що залучення жінки до злочинної діяльності та поширеність жіночої злочинності впливає на моральний стан суспільства вагомніше, ніж поширення чоловічої злочинності. Особливо страшно, коли жінка перебуває за ґратами, втрачаючи своє біологічне та соціальне призначення. Жіноча злочинність має більшу латентність. Прояви жіночої злочинності є найвищими у сферах, до яких жінка найбільше залучена, – сімейно-побутовій та серед професій, які традиційно вважаються «жіночими». Жінкам, які пройшли через місця позбавлення волі, складніше дається процес ресоціалізації. Зазначено, що жінки більш емоційні, тому вважають за краще з'ясувати стосунки голосно і не сходячи з місця, хоча бійки здебільшого мають не кривавий, а верескливий і галасливий характер. З огляду на підвищену емоційність жінок, у них часто виражені стресові стани, стан фрустрації, депресії, туги, приреченості тощо. Водночас більшість жінок відчуває почуття провини, неспокій за своє майбутнє. Настороженість, тривожність і вразливість, прагнення змінити становище – це гама властивих їм психічних станів. Зроблено висновок, що жіноча злочинність являє собою значну соціальну проблему, оскільки, крім рис, властивих злочинності загалом, має додаткові негативні наслідки для суспільства. Насамперед деструктивно впливає на інститут сім'ї та на молоде покоління, чим формує «резерв» для майбутніх злочинців. Саме тому ми підтримуємо вчених, які наголошують, що показник злочинності серед жінок є своєрідним індикатором здоров'я суспільного життя.

Ключові слова: злочин, жіноча злочинність, злочинна поведінка, правослухняна поведінка, ресоціалізація, психологічні чинники поведінки.

Резюме

Серкевич И.Р., Броневицкая О.М. Анализ психологической структуры женской преступности.

В статье исследованы проблемы женской преступности и осуществлен психологический анализ этого явления. Подчеркивается, что сегодня женская преступность имеет более быстрые темпы роста, чем мужская, что не может не вызвать обеспокоенности в обществе. Женщина является берегиней домашнего очага, влияет на поведение мужчины и воспитание детей, преимущественно именно она определяет взаимоотношения в семье. Поэтому без преувеличения можно сказать, что вовлечение женщины в преступную деятельность и распространенность женской преступности влияет на моральное состояние общества более весомо, чем распространение мужской преступности. Особенно страшно, когда женщина находится за решеткой, теряя свое биологическое и социальное назначение. Женская преступность имеет большую латентность. Проявления женской преступности являются наивысшими в сферах, к которым женщина более всего привлечена, – семейно-бытовой и среди профессий, которые традиционно считаются «женскими». Женщинам, которые прошли через места лишения свободы, сложнее дается процесс ресоциализации. Указано, что женщины более эмоциональные, поэтому считают лучше выяснять отношения громко и не сходя с места, хотя потасовки большей частью имеют не кровавый, а визгливый и шумный характер. Учитывая повышенную эмоциональность женщин, они чаще выражают стрессовые состояния, состояние фрустрации, депрессии, тоски, обреченности и т.п. Вместе с тем большинство женщин ощущает чувство вины, беспокойство за свое будущее. Настороженность, тревожность и впечатлительность, стремление изменить положение – это гамма присущих им психических состояний. Сделан вывод, что женская преступность представляет собой значительную социальную проблему, поскольку, кроме черт, присущих преступности в общем, имеет дополнительные отрицательные последствия для общества. Прежде всего – деструктивно влияет на институт семьи и на молодое поколение, чем формирует «резерв» для будущих преступников. Именно поэтому мы поддерживаем ученых, которые подчеркивают, что показатель преступности среди женщин является своеобразным индикатором здоровья общественной жизни.

Ключевые слова: преступление, женская преступность, преступное поведение, правопослушное поведение, ресоциализация, психологические факторы поведения.

Summary

Iryna Serkevych, Oksana Bronevytska. The analysis of psychological structure of female crime.

The article investigates the problems of female crime and makes a psychological analysis of this phenomenon. It is emphasized that today female crime has a faster growth rates than male crime, which cannot but cause concern in the society. A woman is a caretaker, influences her husband's behavior and upbringing of children, she mainly determines relationships in the family. Therefore, without exaggeration, one can say that women's involvement in criminal activities and the spread of female crime affects the morals of society more than the spread of male crime. It is especially terrible when a woman is behind bars, losing her biological and social designation. In examining the identity of the sentenced woman, it is necessary to analyze and summarize the psychological and specific characteristics of women with persistent criminal attitude, where a penal institution can significantly affect the process of preventing crimes among women. The study of sentenced women and their psychological characteristics should be the focus of attention not only of scientists, but also of workers of the penal system and law enforcement agencies, and it is important to consider them as interdependent. Female crime has a higher latency. Women's crime rates are the highest in the areas where women are the most involved in, like in the family and in the professions traditionally considered to be "female". Women who have been imprisoned have more difficulties in resocializing. It is noted that women are more emotional, so they prefer to argue out loud and without leaving the scene, although their fights are mostly not bloody, but shrill and noisy. Given the emotionality of women, they often experience feelings of stress, frustration, depression, anguish, doom, etc. At the same time, most women having been imprisoned feel guilty and anxious about their future. Wariness, anxiety, vulnerability, the desire to change their position is a range of mental states of women who have been imprisoned. It is concluded that female crime is an important social problem because, in addition to the traits inherent to crime in general, it has additional negative consequences for society. First of all, it destructively affects the family institution and the younger generation, thus forming a "reserve" for future criminals. That is why we support scientists who emphasize that the crime rates among women is a kind of an indicator of the health of public life.

Key words: crime, female crime, criminal behavior, law-abiding behavior, re-socialization, psychological behavioral factors.